
Rolnummer : 183

Arrest nr. 18/91
van 4 juli 1991

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van Cassatie, eerste kamer, bij arrest van 2 maart 1990 in zake VERRYT Maria tegen VAN CALSTER Christina en consorten.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters J. DELVA en I. PETRY,
en de rechters D. ANDRE, K. BLANCKAERT, L.P. SUETENS, M.
MELCHIOR en P. MARTENS,
bijgestaan door de griffier L. POTOMS,
onder voorzitterschap van voorzitter J. DELVA,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*

*

I. ONDERWERP

Bij arrest van 2 maart 1990, heeft het Hof van Cassatie volgende prejudiciële vraag aan het Arbitragehof gesteld :

"Is artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, luidende als volgt : 'Natuurlijke kinderen zijn geen erfgenaam ; de wet verleent hun slechts dan rechten op de goederen van hun overleden vader of moeder, indien zij wettelijk erkend zijn. Zij verleent hun geen recht op de goederen van de bloedverwanten van hun vader of moeder', strijdig met artikel 6 van de Grondwet en/of artikel 6bis van de Grondwet, in zoverre die wetsbepalingen thans, overeenkomstig artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 niet erkende natuurlijke kinderen uit de nalatenschap van hun natuurlijke moeder en uit de nalatenschap van de bloedverwanten van hun moeder uitsluiten, wanneer die nalatenschappen zijn opgevallen achtereenvolgens op 21 juli 1956 en op 22 mei 1983, terwijl die uitsluiting sinds de inwerkingtreding van de voormelde wet niet meer bestaat en wettige kinderen door de wet niet uitgesloten zijn uit de nalatenschap van hun ouders en de bloedverwanten van hun ouders ?"

II. DE FEITEN EN DE VOORAFGAANDE RECHTSPLEGING

De eiseres voor het Hof van Cassatie, mevrouw Maria Constantia Rosalia VERRYT, (hierna Rosalie VERRYT genoemd), is het enig, niet erkend natuurlijk kind van wijlen Maria VERRYT.

In leven woonde voornoemde mevrouw Maria VERRYT bij haar zuster Maria Elisabeth VERRYT (hierna

Elisabeth VERRYT genoemd), aan wie zij op 19 augustus 1955 haar huis verkocht en die zij op dezelfde datum had aangesteld als haar enige en algemene legataris.

Na het overlijden van Maria VERRYT op 21 juli 1956, werd haar zuster Elisabeth in het bezit gesteld van alle goederen van eerstgenoemde. Elisabeth VERRYT overleed kinderloos op 22 mei 1983. In haar testament had laatstgenoemde de wil uitgedrukt dat haar nalatenschap overeenkomstig de wet verdeeld zou worden.

In augustus 1983 dagvaardde Rosalie VERRYT de erfgenamen van Elisabeth VERRYT, teneinde de verkoop van het onroerend goed wegens veinzing nietig te horen verklaren en teneinde voor recht te horen zeggen dat zij voor 1/6 gerechtigd was in de nalatenschap van Elisabeth VERRYT.

Bij vonnis van 24 juni 1986 van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven werd de vordering tot nietigverklaring van de verkoop van het onroerend goed als ongegrond afgewezen. Wat betreft het tweede onderdeel van de vordering besliste de rechtbank dat Rosalie VERRYT wel gerechtigd was in de nalatenschappen van haar natuurlijke moeder en tante, als ware zij een wettig erfgenaam. De rechtbank was van oordeel dat er ingevolge de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, zoals geïnterpreteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, niet langer een onderscheid mag worden gemaakt tussen natuurlijke en wettige kinderen, ook niet wat hun erfrecht betreft.

Bij arrest van 10 juni 1988 van het Hof van Beroep

te Brussel werd zowel het tweede als het eerste onderdeel van de oorspronkelijke vordering in graad van beroep afgewezen. Wat het tweede onderdeel betreft, was het Hof van Beroep met name van oordeel dat artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens niet in die mate rechtstreekse werking heeft dat het de Staat zou verplichten het stelsel van de familiebanden te bepalen, inzonderheid met betrekking tot het erfrecht van natuurlijke kinderen en dat Rosalie VERRYT ingevolge artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek als niet-erkend natuurlijk kind niet gerechtigd is in de nalatenschap van haar moeder, Maria VERRYT, noch in dat van Elisabeth VERRYT.

Tegen dat arrest heeft Rosalie VERRYT een voorziening in cassatie ingesteld. In het verwijzingsarrest van 2 maart 1990 overweegt het Hof van Cassatie dat op het tijdstip van het openvallen van de nalatenschappen van Maria en Elisabeth VERRYT, respectievelijk in 1956 en 1983, artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek van kracht was. Nu een onderdeel van het middel tot cassatie steunt op de schending door voormeld artikel 756 van onder meer de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, besliste het Hof van Cassatie de voormelde prejudiciële vraag te stellen.

III. DE RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door verzending van een expeditie van voormelde verwijzingsbeslissing die op 21 maart 1990 ter griffie is ontvangen.

Bij beschikking van 21 maart 1990 heeft de

voorzitter in functie de leden van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59, tweede en derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers K. BLANCKAERT en M. MELCHIOR hebben op 27 maart 1990 geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van de verwijzingsbeslissing is conform artikel 77 van de organieke wet kennis gegeven bij ter post aangetekende brieven van 27 april 1990.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 28 april 1990.

VERRYT Maria, Constantia, Rosalia, Pottenbakkersstraat 3, 1000 Brussel, eiseres voor het verwijzend rechtscollege, heeft op 8 juni 1990 een memorie ingediend.

VAN CALSTER Christina, Trosheidestraat 3, Genk;

VERRYT Maria, Haldertstraat 56, Tielt-Winge;

VERRYT Godelieve, Neringstraat 149a, Tielt-Winge;

VERRYT Paula, Minderbroedersstraat 25, Genk;

MORREN Celina, Koxberg 22, Huldenberg;

MORREN Maria, R. Borremansstraat 48, Huldenberg;

VERRYT Maria Emma, Neringstraat 107, Tielt-Winge;

VERRYT Vital Gustaaf, Neringstraat 134, Tielt-Winge;

SMETS Maria Clementina, Jan Baptist Blommaertstraat 16, Hoeilaart;

VERRYT Albert, Vuurgatstraat 49, Overijse;

VERRYT Lodewijk Jozef, J. Tombeurstraat 27, Overijse;

VERRYT Maria, Vuurgatstraat 49, Overijse;

VERRYT Alberta Lea, J. Biesmansstraat 67,

Hoeilaart, verweerders voor het verwijzend
rechtscollege, hebben op 8 juni 1990 een memorie
ingediend.

Bij beschikkingen van 18 september 1990 en 21 maart 1991 is de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 21 maart 1991 en 21 september 1991.

Bij beschikking van 16 januari 1991 is rechter P. MARTENS aangewezen als lid van de zetel, naar aanleiding van de toelating tot het emeritaat van voorzitter J. SAROT en de benoeming tot voorzitter van mevrouw I. PETRY.

Op 20 februari 1991 heeft het Hof volgende beschikking genomen :

"Gelet op de berichten van ontvangst van de kennisgevingen overeenkomstig artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, waaruit blijkt dat twee verwerende partijen voor het verwijzend rechtscollege, MORREN Francis en SMETS Maria Clementina, overleden zijn;

Gelet op artikel 97 van voormelde bijzondere wet, dat bepaalt dat de rechtspleging voor het Hof wordt geschorst indien een van de partijen in het geding voor het verwijzend rechtscollege komt te overlijden en dat de rechtspleging slechts kan worden hervat wanneer het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld het Hof kennis geeft van de hervatting van het geding;

Gelet op artikel 1103 van het Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan het overlijden van een partij voor het Hof van Cassatie na het verstrijken van de termijnen voor indiening van memories bij dat Hof geen invloed heeft op de berechting van de voorziening;

Gelet op de constante rechtspraak van het Hof van Cassatie waaruit blijkt dat een vordering tot hervatting van geding voor dat rechtscollege slechts ontvankelijk is wanneer deze is ingesteld voor het verstrijken van de termijnen voor indiening van memories bij het voormelde Hof;

Gelet op de bij het dossier van de rechtspleging gevoegde briefwisseling tussen de voorzitter van het Arbitragehof en de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie;

Overwegende dat een onverkorte toepassing van artikel 1103 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals ten deze door het Hof van Cassatie voorgestaan, zou beletten dat de rechtspleging voor het Arbitragehof haar normaal beloop krijgt conform artikel 97 van de bijzondere wet van 6 januari 1989;

Overwegende dat mag worden aangenomen dat de bijzondere wetgever met voormeld artikel 97 heeft beoogd de rechten van verdediging van de eventuele rechtsopvolgers van een overleden partij te vrijwaren;

Overwegende dat evenwel ook rekening moet worden gehouden met de fundamentele rechten van de andere partijen in het geding, inzonderheid het recht op behandeling binnen een redelijke termijn van een geschil omtrent burgerlijke rechten en verplichtingen waarin zij betrokken zijn;

Overwegende dat voormeld recht niet alleen voortspuit uit algemeen erkende rechtsbeginselen, maar evenzeer uit artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat directe werking heeft in de Belgische rechtsorde en primeert op interne wetten, ook wanneer die met een bijzondere meerderheid zijn aangenomen;

Overwegende dat de periode waarbinnen een prejudiciële vraag hangende is voor het Arbitragehof meetelt in de berekening van de volgens artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. in aanmerking te nemen termijn;

Gelet op de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof;

BESLIST dat de rechtspleging in onderhavige zaak wordt voortgezet.

BEVEELT de griffier over te gaan tot de kennisgevingen voorgeschreven bij artikel 89 van voormelde bijzondere wet, met in bijlage van de kennisgevingen een afschrift van onderhavige beschikking."

Die kennisgevingen zijn gedaan bij ter post aangetekende brieven van 21 februari 1991.

VAN CALSTER Christina en consorten, voornoemd -

SMETS Maria Clementina, overleden op 11 mei 1989, uitgezonderd - hebben op 20 maart 1991 een memorie van antwoord ingediend.

VERRYT Maria, Constantia, Rosalia, voornoemd, heeft op 29 maart 1991 een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 30 april 1991 heeft het Hof beslist dat de zaak in gereedheid is en heeft het de terechtzitting vastgesteld op 23 mei 1991.

Van die beschikking is kennis gegeven aan de partijen terwijl de advocaten van de partijen zijn verwittigd van de datum van de terechtzitting bij ter post aangetekende brieven van 30 april 1991.

Ter terechtzitting van 23 mei 1991 :

- zijn verschenen :
Mr. P. LEMMENS, advocaat bij de balie te Brussel, voor VERRYT Maria, voornoemd;
Mr. P. PEETERS, advocaat bij de balie te Brussel, voor VAN CALSTER Christina en consorten, voornoemd;
- hebben de rechters-verslaggevers K. BLANCKAERT en M. MELCHIOR verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor

het Hof.

IV. IN RECHTE

- A -

A.1. Ten aanzien van de bepalingen die het onderwerp van de prejudiciële vraag uitmaken.

Artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek luidde vóór de opheffing ervan bij artikel 72 van de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming, als volgt :

"Natuurlijke kinderen zijn geen erfgenaam ; de wet verleent hun slechts dan rechten op de goederen van hun overleden vader of moeder, indien zij wettelijk erkend zijn. Zij verleent hun geen recht op de goederen van de bloedverwanten van hun vader of moeder".

Het eveneens in de prejudiciële vraag vermelde artikel 107 van voormelde wet van 31 maart 1987 is een overgangsbepaling, waarvan het eerste lid bepaalt dat deze wet van toepassing is op de kinderen geboren vóór haar inwerkingtreding en die nog in leven zijn op dat ogenblik, zonder dat daaruit evenwel enig recht in de voordien opengevallen erfenissen kan volgen.

De wet van 31 maart 1987 is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 27 mei 1987 en in werking getreden op 6 juni 1987.

Over de argumenten van de partijen.**A.2.1. In haar memorie van 8 juni 1990 betoogt mevrouw Rosalie VERRYT, eisende partij voor het Hof van Cassatie, dat wat betreft de nalatenschappen die**

thans nog worden geregeld met toepassing van het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek een onderscheid wordt gemaakt tussen natuurlijke en wettige kinderen, dat niet in overeenstemming is met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Voornoemde partij wijst op de analogie tussen artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet en op het feit dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak MARCKX bij arrest van 13 juni 1979 reeds geoordeeld heeft dat de beperking van de erfrechten van een natuurlijk kind niet objectief en redelijk verantwoord is en dus artikel 14 van voormeld verdrag schendt.

Om dezelfde redenen moet volgens de eiseres voor het verwijzend rechtscollege worden aangenomen dat het onderscheid tussen natuurlijke en wettige kinderen de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet schendt, en dit vanaf het tijdstip waarop de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet respectievelijk werden afgekondigd.

- A.2.2. Voor zover het Hof in navolging van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak MARCKX zou oordelen dat het besef van de strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod slechts geleidelijk is doorgedrongen, doet de auteur van de memorie ondergeschikt gelden dat de schending ten minste vaststond vanaf 15 februari 1978, tijdstip waarop het wetsontwerp is ingediend dat zou leiden tot de wet van 31 maart 1987, of alleszins vanaf 13 juni 1979, datum waarop het arrest MARCKX van het Europees Hof is geweest.

A.2.3. Indien het Hof mocht besluiten tot een schending van de artikelen 6 en/of 6bis van de Grondwet door het toenmalige artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, dan komt het volgens de eisende partij voor het Hof van Cassatie aan het Hof toe om zo mogelijk de gevolgen van die vaststelling aan te geven.

Naar het oordeel van de auteur van de memorie kan voormeld artikel 756 dan niet meer worden toegepast en dienen de rechtscolleges rechtstreekse werking te geven aan de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, derwijze dat de rechten van een natuurlijk kind bepaald moeten worden met toepassing van de regels die daaromtrent gelden voor wettige kinderen.

A.2.4. De eisende partij voor het verwijzend rechtscollege besluit haar memorie met de vraag aan het Hof voor recht te zeggen :

- dat artikel 756 (oud) van het Burgerlijk Wetboek strijdig is met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, in zoverre die wetsbepaling niet-erkende natuurlijke kinderen uit de nalatenschap van hun natuurlijke ouders en uit de nalatenschap van de bloedverwanten van hun ouders uitsluit,
- dat uit de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet voortvloeit dat de rechten van niet-erkende natuurlijke kinderen op nalatenschappen opengevallen vóór de inwerkingtreding van de wet van 31 maart 1987, minstens in zoverre die nalatenschappen zijn opengevallen sinds 15 februari 1978 of, in elk geval, sinds 13 juni 1979, vastgesteld

worden met toepassing van de regels die voor de desbetreffende nalatenschappen op wettige kinderen van toepassing zijn.

- A.3.1. In hun op 8 juni 1990 ingediende memorie betogen dertien van de vijftien verwerende partijen voor het verwijzend rechtscollege dat de prejudiciële vraag niet artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek betreft, nu dat artikel is opgeheven door artikel 72 van de wet van 31 maart 1987, maar wel de overgangsbepalingen van artikel 107 van voormelde wet.

De auteurs van de memorie wijzen erop dat de wet van 31 maart 1987 precies beoogt elk verschil in behandeling tussen wettige en natuurlijke kinderen op te heffen en met name aan natuurlijke kinderen dezelfde erfrechten te verlenen als aan wettige kinderen.

Het onderscheid dat ingevolge artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 enkel nog bestaat inzake het erfrecht van natuurlijke kinderen naargelang het gaat om nalatenschappen die zijn opengevallen vóór of na de inwerkingtreding van de voormelde wet, kan volgens de verwerende partijen voor het Hof van Cassatie op objectieve en redelijke wijze worden verantwoord.

In de memorie wordt gesteld dat het onderscheid tussen feiten beheerst door vroegere wetgeving en die welke zijn onderworpen aan de nieuwe wet op zich bezwaarlijk een schending van het gelijkheidsbeginsel kan inhouden.

Artikel 107 is naar het oordeel van de verwerende partijen voor het verwijzend rechtscollege niets anders dan een bevestiging van het beginsel van de

onmiddellijke of exclusieve werking van de nieuwe wet.

Dat geen retroactieve werking is verleend, is bovendien redelijk verantwoord door een oogmerk van rechtszekerheid en met name om te vermijden dat in een reeks schrijvende rechtsgedingen tussen familieleden zou moeten worden teruggekomen op de regeling van vroeger opengevallen nalatenschappen en dat de wetgever zou tussenkomen in nog hangende geschillen.

A.3.2. De verwerende partijen voor het Hof van Cassatie vragen het Hof dan ook voor recht te zeggen dat artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 geen schending inhoudt van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

A.4.1. Op 20 maart 1991 hebben twaalf van de vijftien verwerende partijen voor het Hof van Cassatie een memorie van antwoord ingediend.

A.4.2. Daarin beklemtonen zij de in hun eerste memorie aangevoerde stelling dat het eigenlijke voorwerp van de prejudiciële vraag de verenigbaarheid betreft van artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 met de grondwettelijke bepalingen inzake gelijkheid, en dat het onderscheid naargelang het openvallen van de nalatenschap dateert van voor of na de inwerkingtreding van die wet geenszins arbitrair is.

In hun memorie van antwoord vullen de auteurs ervan hun stelling aan met de opmerking dat ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak MARCKX heeft gewezen op het evolutief karakter van de toetsing aan het gelijkheidsbeginsel, en dat dit Hof ook oog heeft gehad voor de rechtszekerheid, op grond waarvan juridische handelingen of situaties van vóór de

uitspraak in de zaak MARCKX onverlet gelaten konden worden.

Een terugwerking van de wet in de tijd tot bijvoorbeeld 15 februari 1978 of tot 13 juni 1979 zou volgens de auteurs van de memorie van antwoord evenmin de bezwaren ontleend aan het gelijkheidsbeginsel ongedaan maken, maar daarenboven in tegenstelling tot de huidige regeling de rechtszekerheid op de helling zetten.

A.4.3. De verwerende partijen voor het Hof van Cassatie volharden dan ook in hun eerste memorie.

A.5.1. In haar memorie van antwoord van 29 maart 1991 verklaart de eiseres voor het Hof van Cassatie dat het voorwerp van de prejudiciële vraag, in tegenstelling tot wat de verwerende partijen voor het verwijzend rechtscollege betogen, niet artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 is, maar artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, hetgeen blijkt uit de bewoordingen zelf van de prejudiciële vraag.

De eiseres voor het Hof van Cassatie wijst op de rechtspraak van het Arbitragehof waarin is gesteld dat alleen de verwijzende rechter oordeelt over de toepasselijkheid van een norm op het geschil en over het stellen van een vraag daarover en dat het niet aan partijen staat de inhoud van de prejudiciële vraag te wijzigen.

De auteur van die memorie van antwoord acht de beschouwingen van de verwerende partijen voor het verwijzend rechtscollege over artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 dan ook niet ter zake dienend.

A.5.2. Wat de prejudiciële vraag zelf betreft, verwijst de eiseres voor het Hof van Cassatie naar haar memorie. Zij wenst evenwel terug te komen op de daarin gegeven uiteenzetting met betrekking tot de gevolgen in de tijd van het arrest van het Hof.

Thans is de auteur van de memorie van antwoord de mening toegedaan dat, anders dan voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak MARCKX, er geen reden is om de werking in de tijd van de vaststelling van de schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet te beperken.

De omstandigheden lagen immers heel anders voor het Europees Hof in de zaak MARCKX, waar het ging om de toetsing aan een internationaal verdrag en waarbij rekening is gehouden met de evolutie in alle lidstaten van de Raad van Europa, terwijl het in onderhavige zaak gaat om een toetsing door een nationaal rechtscollege aan de Grondwet en dit op grond van elementen die eigen zijn aan de interne rechtsorde.

Mocht het Hof desondanks de werking van zijn arrest in de tijd willen beperken, dan vindt de eiseres voor het Hof van Cassatie dat die beperking in geen geval nadeel mag berokkenen aan partijen die een rechtsvordering tot erkenning van hun erfrecht hebben ingesteld vóór de uitspraak van het Arbitragehof of minstens vóór de inwerkingtreding van de wet van 31 maart 1987.

A.5.3. De eiseres voor het Hof van Cassatie brengt op dat punt een wijziging aan in het dispositief van haar eerste memorie en volhardt voor het overige.

- B -

Over de draagwijdte van de prejudiciële vraag

- B.1. Het staat aan het rechtscollege dat een prejudiciële vraag bij het Hof aanhangig maakt, uitspraak te doen over de toepasselijkheid van een norm op een zaak die bij het rechtscollege is aanhangig gemaakt en met toepassing van artikel 26, § 2, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof te beslissen of aangaande die norm een vraag aan het Hof dient te worden gesteld.

De partijen voor het Hof vermogen niet de inhoud van de aan het Hof gestelde vragen te wijzigen of te laten wijzigen.

- B.2. Artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek is opgeheven door de wet van 31 maart 1987. Het Hof van Cassatie heeft evenwel vastgesteld dat die bepaling krachtens artikel 107 van voormelde wet thans nog moet worden toegepast op nalatenschappen die zijn opgevallen vóór de inwerkingtreding van de wet van 31 maart 1987.

Het staat derhalve aan het Hof het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, dat krachtens artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 bij wijze van overgangsmaatregel in werking is gebleven, aan de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet te toetsen.

Over de bestaanbaarheid met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet van het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, dat bij artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 bij wijze van overgangsmaatregel van kracht is gebleven

- B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande maatregel alsmede tot de aard van de in het geding zijnde beginselen. Het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat de aangewende middelen redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel.
- B.4. Het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt : "Natuurlijke kinderen zijn geen erfgenaam; de wet verleent hun slechts dan rechten op de goederen van hun overleden vader of moeder, indien zij wettelijk erkend zijn. Zij verleent hun geen recht op de goederen van de bloedverwanten van hun vader of moeder". Die bepaling voert, wat de erfgerechtigdheid betreft, een verschil in behandeling in tussen natuurlijke en wettige kinderen. Zij beoogde het op het instituut van het huwelijk gefundeerde gezin juridisch te beschermen, evenwel met ontkenning van de erfrechtelijke aanspraken van het natuurlijk kind op met name de goederen van zijn moeder en op de goederen van de bloedverwanten van zijn moeder.
- B.5. Het Hof doet opmerken dat de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet van 15 februari 1978 "tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming" (Parl. St. Senaat, 1977-1978, 305/1) onder meer steunt op de opinie dat "de kentering in de zeden en de evolutie van de gedachten ten opzichte van de

ongehuwde moeder en het buiten huwelijk geboren kind (...) een volledige hervorming (vergen) van ons recht op het stuk van de afstamming" en dat "een einde moet worden gemaakt aan de discriminatie waarvan deze kinderen het slachtoffer zijn", een "merkwaardige uitzondering" op het beginsel van "de gelijke behandeling van allen (artikel 6 van de Grondwet)".

- B.6. Bovendien stelt het Hof vast dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in zijn arrest MARCKX van 13 juni 1979 overwoog dat inbreuk maakten op de artikelen 8 (recht op eerbied voor het gezinsleven) juncto 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de beperkingen die een erkend natuurlijk kind worden opgelegd wat betreft het vermogen om goederen van zijn moeder te verkrijgen en door de volledige afwezigheid van erfrecht van zulk een kind ten opzichte van de naaste bloedverwanten aan moederszijde (arrest MARCKX, serie A, nr. 31, §§ 56 en 59).
- B.7. De wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming heeft grotendeels een einde gemaakt aan de bestaande verschillen in behandeling inzake erfrecht tussen kinderen naargelang ze verwekt waren binnen of buiten huwelijksverband.
- B.8. Uit het voorgaande volgt, dat het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek, dat bij wijze van overgangsmaatregel krachtens artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 in werking is gebleven, de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet schendt.
- B.9. Krachtens artikel 28 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof geldt het gezag

van een arrest van het Hof waarbij wordt geantwoord op een prejudiciële vraag, enkel ten aanzien van de verwijzende rechter en de rechtscolleges die uitspraak doen "in dezelfde zaak". Gelet op de artikelen 4, 2°, en 26, § 2, derde lid, 1°, van dezelfde wet, waaruit blijkt dat de draagwijdte van een dergelijk arrest verder gaat dan de grenzen bepaald in artikel 28, dient het Hof evenwel rekening te houden met de weerslag die zijn beslissing kan hebben op andere situaties dan die welke het voorwerp was van de prejudiciële vraag.

- B.10. Er dient opgemerkt te worden dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in zijn arrest MARCKX stelde : "het beginsel van de rechtszekerheid, noodzakelijkerwijze inherent aan het Verdragsrecht ... ontslaat de Belgische Staat van het opnieuw in vraag stellen van rechtshandelingen of -situaties die aan de uitspraak van het huidige arrest voorafgegaan zijn" (§ 58; eigen vertaling).
- B.11. Het Hof acht het omwille van de rechtszekerheid verantwoord dat de nalatenschappen opengevallen vóór de uitspraak van het arrest MARCKX onverlet zouden blijven, niettegenstaande de vaststelling dat het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek ongrondwettig is. Hieruit volgt, dat het oude artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek nog kan worden toegepast op nalatenschappen opengevallen vóór 13 juli 1979, maar dat het niet toepasselijk is op nalatenschappen opengevallen vanaf die datum.
- B.12. Het verbod om op onverantwoorde wijze afbreuk te doen aan het beginsel van de gelijkheid voor de wet heeft tot gevolg dat de niet-discriminerende regel vastgesteld bij wet van 31 maart 1987 dient

te worden toegepast, zelfs op situaties die, tussen 13 juni 1979 en 6 juni 1987, beheerst zouden worden door de discriminerende regel vervat in het vroegere artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek. Zoniet zou de toetsing door het Hof zonder nuttig effect blijven.

OM DIE REDENEN,

HET HOF

zegt voor recht :

het artikel 756 (oud) van het Burgerlijk Wetboek, dat krachtens artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 in werking is gebleven, schendt de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet in zoverre het toepasselijk is op nalatenschappen opengeval-
len vanaf 13 juni 1979.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 4 juli 1991.

De griffier,

De voorzitter,

L. POTOMS

J. DELVA